

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологічні основи клітинної та генної інженерії у тваринництві

Вивчення дисципліни сприятиме можливостям майбутнього науковця розуміти перспективи використання методів клітинної та генної інженерії в сільськогосподарському виробництві з метою підвищення продуктивності, створення нових організмів, розглядати способи отримання цінних харчових білків і біологічно-активних речовин; знайомитись з методами трансплантації ембріонів, одержанням трансгенних тварин; розкрити ефективність підвищення генетичного потенціалу та прискорення селекційного прогресу за допомогою методів клітинної та генної інженерії; надасть знання методів клітинної та генної інженерії для переробки продукції сільського господарства і його відходів в енергетичні та продовольчі ресурси.

Метою дисципліни є засвоєння теоретичних основ і формування відповідних навичок володіння методами клітинної та генної інженерії у тваринництві, управляти новітніми технологічними й організаційними рішеннями й засобами щодо модифікації, удосконалення та тиражування генетично цінних тварин з використанням методів клітинної та генної інженерії.

Завданням навчальної дисципліни є надання здобувачам вищої освіти знань щодо сучасних методів клітинної та генної інженерії у тваринництві, практичного використання основних методів роботи з тваринними організмами, тканинами та клітинами.

Компетентності:

Загальні :

- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, впевненості у собі, розвитку відповідних компетентностей
- ✓ Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ✓ Здатність генерувати нові ідеї, бути креативним
- ✓ Здатність працювати автономно

Фахові

- ✓ Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт
- ✓ Визначеність та наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
- ✓ Прагнення до збереження навколишнього природного середовища.

Програмні результати навчання

- ✓ Здатність виконувати дослідження з біологічними об'єктами тваринництва, критично аналізувати та оцінювати результати експериментів
- ✓ Здатність створювати нові знання в області технології виробництва і переробки продуктів тваринництва через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та

міжнародному рівнях

✓ Комплексність у набутті та розумінні значного обсягу сучасних науково-теоретичних знань у галузі тваринництва, технологій виробництва та переробки.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Введення в дисципліну. Історичні аспекти методів клітинної та генної інженерії

Предмет, об'єкт і задачі дисципліни. Шлях розвитку методів клітинної та генної інженерії. Біотехнологічна наука та єдність теорії та методу. Сучасний стан методів клітинної та генної інженерії в світі. Стан та перспектива застосування методів клітинної та генної інженерії в Україні. Національна академія аграрних наук України. ПНД НААН «Генетичне поліпшення сільськогосподарських тварин, їх відтворення та збереження біорозмаїття (*Генетика, збереження та відтворення біоресурсів у тваринництві*)».

Тема 2. Основи молекулярної біології та молекулярної генетики. Генно-модифіковані організми та біобезпека

Будова та властивості молекули ДНК. Передача генетичної інформації. Мутації. Розшифрування генетичної інформації. Технологія рекомбінантних ДНК. Методи оцінки та прогнозування впливу генно-модифікованих організмів на організм людини та навколишнє середовище. Природа ризиків для здоров'я людини та навколишнього середовища, пов'язаних з генно-інженерними організмами. Державне регулювання безпеки генно-інженерної діяльності.

Тема 3. Генетична інженерія в тваринництві

Способи створення трансгенних тварин. Трансгенні тварини із заданими ознаками. Види транс генних тварин. Генетична інженерія промислово-важливих продуцентів. Вакцини та лікарські засоби отримані за застосування методів генної інженерії.

Тема 4. Клітинна інженерія

Культивування клітин. Історія методу. Введення клітин в культуру. Характеристика клітин, що культивуються *in vitro*. Поживні середовища та умови культивування. Системи культивування клітин. Гібридизація тваринних клітин. Моноклональні антитіла.

Тема 5. Методи клітинної та генної інженерії в селекції та відтворення сільськогосподарських тварин

Трансплантація ембріонів. Зберігання ембріонів. Отримання ембріонів *in vitro*. Методи регулювання статі тварин, визначення статі ранніх ембріонів.

Тема 6. Клонування ембріонів тварин

Історія клонування. Види клонування. Методи одержання монозиготних близнюків. Створення партеногенетичних тварин. Створення химерних тварин.

Тема 7. Методи клітинної та генної інженерії в промисловій мікробіології. Інженерна ензимологія. Технологічна біоенергетика

Кормові препарати для сільськогосподарських тварин. Методи консервування кормів. Отримання та застосування ферментів. Імобілізовані ферменти. Отримання молочних продуктів. Отримання змінених продуктів харчування. Біометаногенез. Загальні положення.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 90

Кількість кредитів – 3

Форма семестрового контролю – залік

Основні джерела для вивчення дисципліни:

1. Біотехнологія: підруч. [Герасименко В. Г. та ін.] – К. : Фірма «ІНКОС», 2006. – 647 с.

2. Звіт про діяльність Національної академії аграрних наук України за 2016-2020 роки та 2020 рік / Нац. акад. аграрних наук України ; упоряд. : В. В. Адамчук, О. Є. Гузеватий, В. В. Кузьмінський. - Київ : Аграрна наука, 2021. - 765 с.

3. Каталог інноваційних розробок НААН, рекомендованих для впровадження в агропромислове виробництво (2017-2019 рр.) / Я. М. Гадзало, А. В. Балян, В. А. Вергунов, Л. В. Лук'янчук, Ю. М. Носенко, О. І. Белова, К. І. Шейко, І. М. Криворучко ; за ред. Я. М. Гадзала ; НААН. Київ, 2020. 268 с.

4. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів : Закон України від 31 травня 2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. № 35. – С. 484.

5. Сичевський М. П. Харчова промисловість як основа продовольчої безпеки та розвитку держави : [монографія] / Нац. акад. аграр. наук України, Ін-т продовольчих ресурсів. Київ, 2019. 388 с.

6. Войтенко С. Л., Сидоренко О. В., Вишневський Л. В. Селекційні досягнення у тваринництві України та видатні учені кінця ХХ початку ХХІ сторіччя / Ін-т розведення і генетики тварин ім. М.В.Зубця НААН, Полтав. держ. аграр. акад. Полтава, 2019. 78 с.

Система оцінювання знань:

Поточний контроль – оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, виконання самостійної роботи та тестових завдань.

Підсумковий контроль – залік у першому семестрі.